

Györsövényház rövid története

Györsövényház keletkezését egy helyi monda a következőképpen magyarázza. A Lébény felőli faluvégén valamikor régen megtelepedett egy halászember. A vízparthoz közel cölöpöket vert le, azok között vesszővel körülfonta, majd betapasztotta sárral. Mikor a víz megáradt, kimosta a sövényfalak közeiből az agyagot és a halász előről kezdhetette a műveletet. A javítgatásba mégsem fáradt bele, hiszen úgy őrizte meg a szájhagyomány, hogy ez volt a község első lakóépülete, ahonnan a falu a nevét is kapta.

A történelmi dokumentumok persze másként vallanak. Györsövényház első ízben 1396-ban szerepel egy oklevélben, „villa Suenzad” alakban. Neve a XIV. század végéig Sövényház volt, amely feltehetőleg egy Sövény nevű folyó torkolatára utal. A későbbi századokban többek között a Török, a Pázmány, valamint a Jagosich családok birtokolták, majd az 1600-as évek utolsó harmadában a győri jezsuiták tulajdonába került. A falu lakossága az 1600-as években még teljesen magyar volt. A települést 1704-ben, a Rákóczi-szabadságharc idején császári csapatok égették fel. Az 1715-ös összeírás az új falvak között említi Sövényházat is. A faluba bajorországi svábok települtek be. II. József uralkodása alatt, az 1780-as években már 708 lakosa volt. A község XVIII–XIX. századi birtokosai is német származásúak voltak. Az addigi birtokos jezsuita rend feloszlatása után a Neuhold család szerezte meg a földek nagy részét az 1770-es években. Eladósodásuk után a birtok egyik fele 1840-ben a Purgly családhoz, másik fele 1843-ban Ris Antalhoz, Balogh Kornélhoz és Balogh Kálmánhoz került. Utóbbi birtokrész utóbb Ris Antal lányáé, Ris Auréliáé lett, aki Klucky József bécsi orvostudor, Bécs díszpolgára felesége lett. Az ő lányuk volt Klucky Aranka, akit Fricke György vett feleségül az 1860-as években. Így lett a Fricke család 1945-ig a falu legnagyobb birtokosa.

A XX. század első felére alakult ki, és még ma is használta a „felsőfalú”, „alsófalú” fogalompár: míg az előbbi módosabb parasztcsaládok, utóbbi napszámosok és cselédek lakták. A természetes vagyoni differenciálódás az 1930-as évektől egyre erősödő politikai, etnikai ellentété durvult. A sváb–magyar két évszázados békés együttélés hagyományai bomlásnak indultak. A község lakossága az 1929-es adatok szerint kétharmad részt német, egyharmad részt magyar volt. A második világháború előtti és alatti zűrzavaros esztendő megbotlyogtatta az addigi rendet. 1939-től a németajkú lakosság követelésére német nyelvű oktatás volt a faluban, majd 1941-től 1945-ig külön magyar és vegyes iskolában folyt a tanítás. A tragédia a nagy viláégést követően, 1946-ban lett teljes: a község sváb lakóinak 58 százalékát, több mint félszáz embert kitelepítettek, bár döntő többségüknek a korábbi borzalmakhoz semmi köze sem volt. Házaikba közeli és távoli településekről költöztek magyarok.

A Rákosi-rendszerben rövid életű termelőszövetkezet jött létre, az 1959-es második alapítás már tartósabbnak bizonyult. A Kádár-érában Györsövényház a két szomszédos falu, Bezi és Fehértó tanácsi székhelye lett. A község – csakúgy, mint 1907 és 1947 között – az önálló önkormányzatok megalakulásakor, 1990-ben a három faluból álló körjegyzőség központja lett, egészen 2003 végéig. Akkortól Könnyal alkotott körjegyzőséget, de már nem volt székhelytelepülés. Györsövényház 2013. január 1. óta az enesei közös önkormányzati hivatalhoz tartozik, Bezivel és Fehértóval együtt.